

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU)

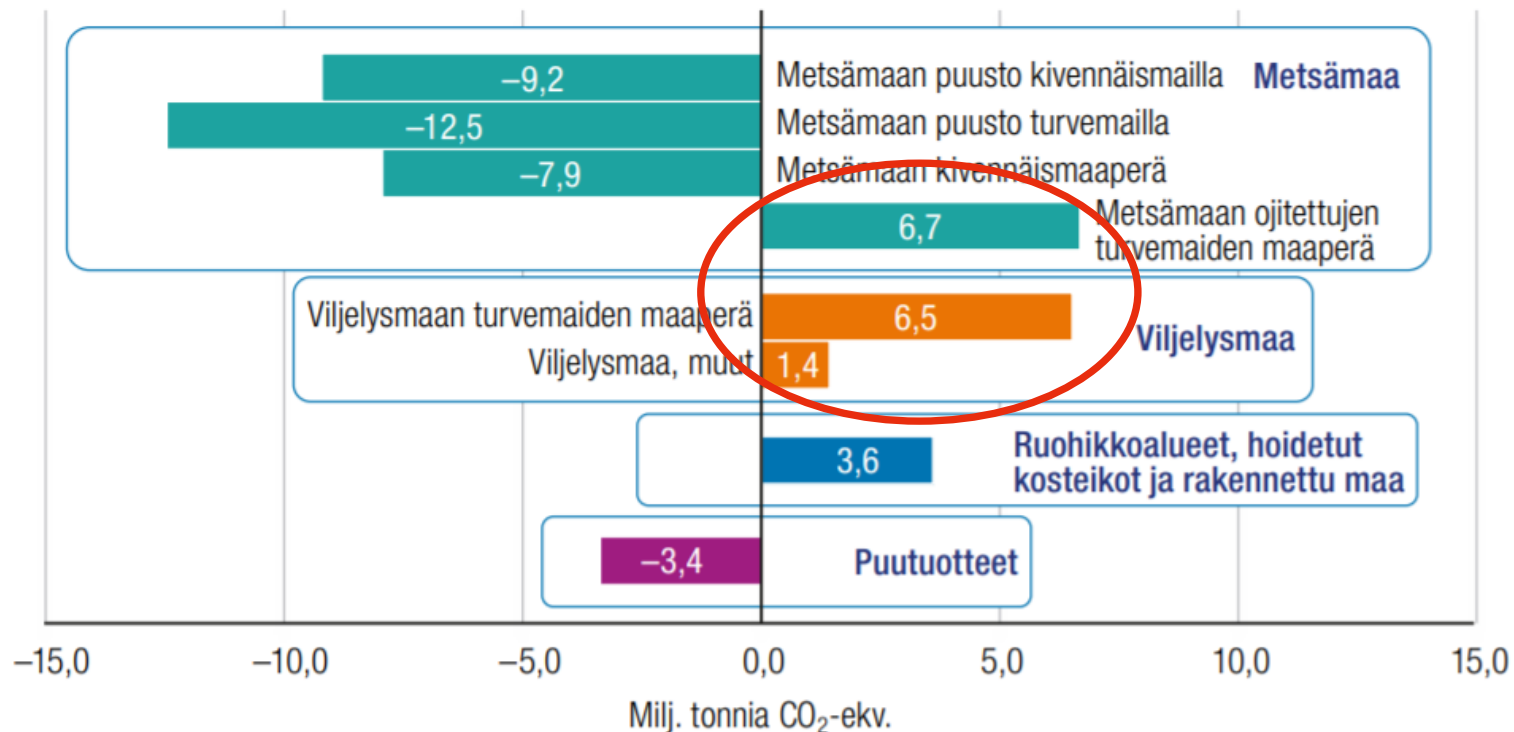
Ilmastopolitiikan pyöreän pöydän kokous 22.3.2022

Heikki Granholm
MISU valmisteluryhmän puheenjohtaja

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma laaditaan tämän kevään aikana

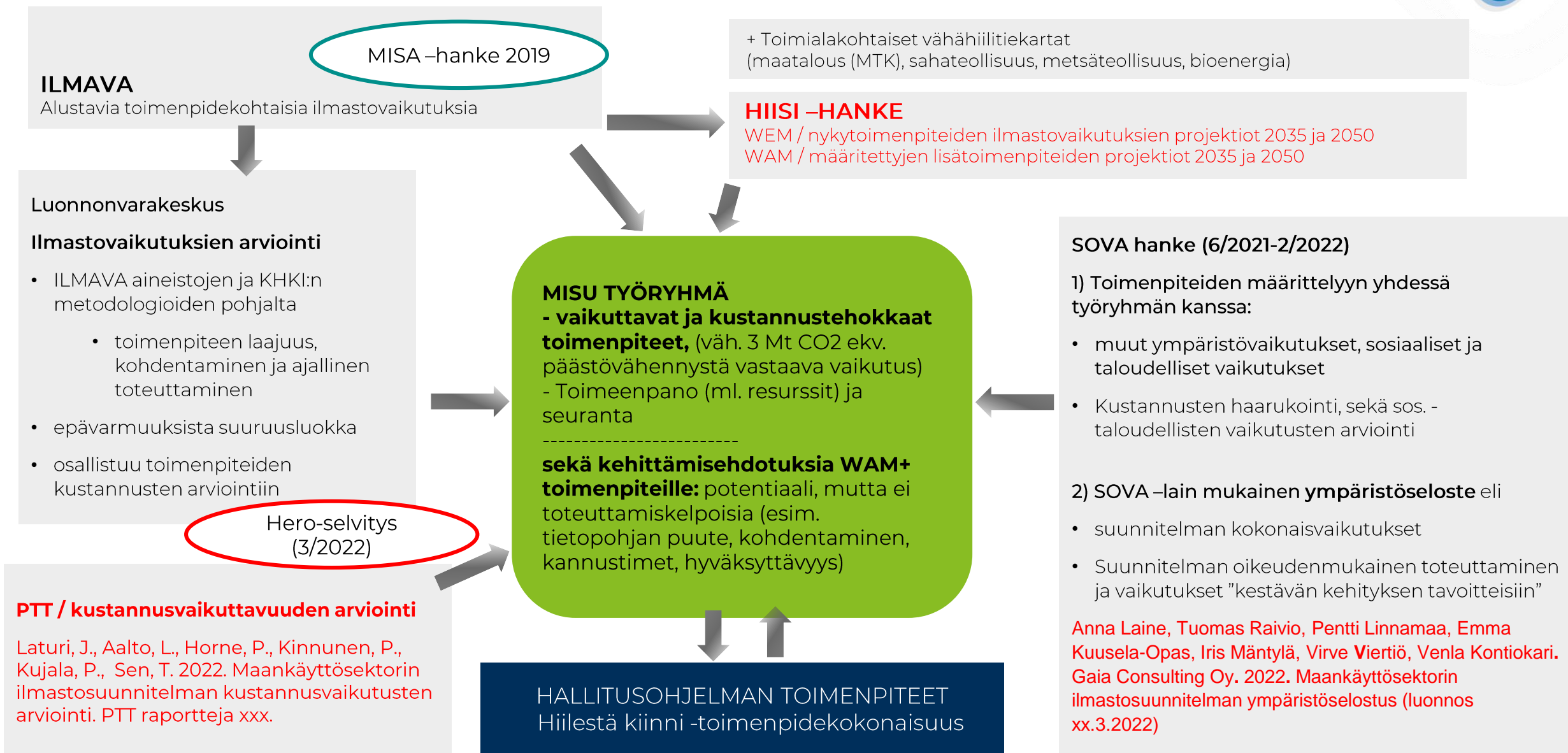

- Maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuus ”**Nappaa hiilestä kiinni**” on jo käynnissä
- Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma laaditaan hallitusohjelman mukaisesti.
- Siihen sisällytetään **vaikuttavat ja kustannustehokkaat keinot**, joilla ylläpidetään ja lisätään hiilen sitoutumista sekä vähennetään maankäytön päästöjä Suomessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.
- Maankäyttösektorille asetettu tavoite ”**Hiilineutraali Suomi**” -tavoitteen saavuttamiseksi on vähintään 3 milj. t CO₂-ekv. suuruinen ilmastovaikutus; tavoitteen muutos **(18 Mt + 3 Mt = 21 Mt vuonna 2035)**
- Maatalouden päästövähennystavoitteen vaikutus (Hero-selvitys)

Lähde: Tilastokeskus 2021

Valmistelun pohjana laaja-alainen tarkastelu

Syksyn vuorovaikutustilaisuuksissa esille nousseita näkökulmia

- Toimenpiteet oikeansuuntaisia: toimien mittakaava, vaikutukset/vaikuttavuus, ohjauskeinot, kriittiset/ heti käynnistettävät toimenpiteet
  - Miten saadaan tehokkaasti vietyä käytäntöön
- Alueellisten erojen huomioiminen, erityisesti Pohjois-Suomi, toimenpiteiden kohdentuminen eri alueille (tasapuolisuus)
- Kokonaisuuden hallinta: ilmaston ohella myös puun käyttö, biotalous, monimuotoisuus ja vesistöt
- Toimenpiteiden toteuttamisen oikeudenmukaisuus, esim. maankäytönmuutosmaksu
- Hiilimarkkinoiden/hiiliviljelyn mahdollisuudet; tiedon läpinäkyvyys, luottavuus, mitattavuus/todennettavuus, kaksoislaskenta
- Jalkauttamisessa: viestintä, koulutus, neuvonta, yhteistyön kehittäminen, verkostot, alhaalta ylöspäin vuorovaikutus
- Tutkimustieto:
  - Uuden tutkimustiedon saaminen mahdollisimman nopeasti osaksi käytännön tekemistä,
  - Tutkimustiedon riittävyys: osa koki riittäväksi, osa etenisi maltillisesti epävarmuuden vuoksi
  - Julkaistavan tiedon ristiriitaisuus → tiedon luotettavuus/luotettava tahot
- Kulutustavat/kuluttaminen
- Yhteenvedot [MMM:n verkkosivuilla](#)

Yleisiä lähtökohtia

- Maatalouden tärkein tehtävä on **ruoantuotanto → huoltovarmuus, talous**
- Huolehditaan peltojen hyvästä kasvukunnosta: maaperän hyvä kunto/terveys, vesitaloudesta huolehtiminen (tarkoituksenmukaisuus)
- Turvataan **maatalouden kannattavuutta** (toimet eivät saa heikentää tilojen kannattavuutta)
- Huolehditaan, että **metsät ovat terveitä ja kasvukykyisiä → huoltovarmuus, talous**
- Pyritään säilyttämään metsäpinta-alaa
- Varaudutaan ja **sopeudutaan ilmastonmuutokseen**
- Ylläpidetään ja edistetään **monimuotoisuutta**
- Maanomistajan **erilaisten tavoitteiden ja arvojen huomioiminen**
- Käytetään parasta mahdollista tietoa; huomioidaan suuret **epävarmuudet**
- Ilmastovaikutuksien arviointi ja seuranta: yhteensopiva IPCC ja KHKI

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, rakenne

Luku 1 Tausta, lähtökohdat ja nykytilanne

Päästöjen ja poistumien historiallinen kehitys (ml. taakanjako- ja päästökauppasektorit)

Päästöjen ja poistumien kehitys nykytoimenpiteillä (HIISI_WEM)

Luku 2 Tavoitteet ja lisätoimenpiteet

Tavoitteet

Lisätoimenpiteet

- 1 Aiemmin käynnistetyt ja suunnitellut toimenpiteet
- 2 Nyt käynnistettävät toimenpiteet
- 3 Edelleen kehitettävät ja myöhemmin päätettävät toimenpiteet

Päästöjen ja poistumien kehitys lisätoimenpiteillä (MISU_WAM)

Yksityisen sektorin toimenpiteet

Epävarmuudet

Luku 3 Toimeenpano (ml. resurssiarviot) ja seuranta

Luku 4 Suunnitelman vaikutuksien arviointi (SOVA)

Kori 1: Aiemmin käynnistetyt ja suunnitellut toimenpiteet

- a. Joutoalueiden metsitystuki (2023 asti) [0,2] Mton CO₂ekv/v*
- b. Tuhkalannoitustuki (2023 asti) [1,2] Mton CO₂ekv/v *
- c. Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset [0,7-0,9] Mton CO₂ekv *
- d. CAP-suunnitelman toimenpiteet (16.12.2021 esitys), vaikutus maankäyttösektorilla [0,8] Mton CO₂ekv/v *
- e. "Hiilestä kiinni" -hanketoiminta
- f. Tutkimus- ja innovaatio-ohjelma

*arvioitu vuosittainen vaikutus vuonna 2035

Kori 2: Nyt käynnistettävien toimenpiteet (alustavat, luonnos 13.2.2022)

Resurssitehokas maankäyttö, maankäytön muutokset	Turvemaiden Ilmastokestävä käyttö	Muut hiilensidontaa ja hiilivarastoja edistävät toimet	Mahdollistava ympäristö – poikkileikkaavat toimenpiteet
<p>Ehkäistään metsän muuttumista muuhun maankäyttöön (pellonraivaus, rakentaminen)</p> <p>Edistetään metsittämistä (joutoalueet, suonpohjat, huonotuottoiset pellot)</p>	<p>Lisätään kosteaviljelyä ja huonotuottoisten turvepeltojen vettämistä ilmastokosteikoiksi</p> <p>Laaditaan turvepeltojen käytön tiekartta</p> <p>Kehitetään ja otetaan käyttöön toimenpiteitä suometsien ilmastokestävään käyttöön</p> <p>Valuma-alueen suunnittelun kehittäminen ja jalkauttaminen</p>	<p>Edistetään kivennäismaametsien lannoitusta</p> <p>Jätetään lahoppuuta talousmetsiin monimuotoisuus- ja ilmastosyistä</p> <p>Edistetään hiilivarastoja pitkäikäisissä puutuotteissa</p> <p>[Hiiliviljely, mm. kevennetty muokkaus, viljelykierrot, kerääjäkasvit]</p> <p>[Kasvatusmetsien kasvattaminen tiheämpänä]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kannustinjärjestelmät (METKA, CAP27, CAPpost27, muut) • Hiilen sidonnan ja varastoinnin markkinoiden sekä kannustimien edistäminen • Koulutus ja osaaminen • Teknologia; kohdekohtaisen tiedon kehittäminen ja hyödyntäminen metsän käytön päätöksissä • Tutkimus ja innovaatio • Hanketoiminta • Seuranta

	NYT KÄYNNISTETTÄVÄT LISÄTOIMET (luonnos)	Ohjauskeinoja (alustavia)
METSÄKADON EHKÄISY	Ehkäistään metsän muuttumista pelloksi: EU metsäkatosäädös (ohjausvaikutus?), peltojen kiinteistörakenteen kehittäminen, lannan prosessointi	Tilusjärjestelyjen rahoitus, maapankkitoiminta, kehittämishankkeita?
	Ehkäistään metsiän muuttumista rakennetuksi maaksi	Alueiden käytön suunnittelu, YVA:n kehittäminen (isot hankkeet), erilaiset laskennan työvälineet
	maankäytönmuutosmaksu kaikelle maankäytölle (v. 202x lähtien) tai raivauksen luvanvaraisuus	Maankäytönmuutosmaksu tai lupa pohdittavaksi
JOUTOALUEIDEN JA HUONOTUOTOISTEN PELTOJEN METSITYS	Jatkeaan joutoalueiden metsitystukea	Kansallinen tuki,
	Laajennetaan metsitystukea huonotuottoisilla pelloille	Kansallinen, tarjouskilpailu
TURVEPELTOJEN ILMASTOKESTÄVÄ KÄYTTÖ	Vettäminen ilmastokosteikoksi (kosteaviljely)	CAP/kansallinen, tarjouskilpailu
	Lisätään kosteaviljelyä Edistetään kosteaviljelykasvien markkinoita, toimintamalleja, erityiskasvien tuotantoa (esim. k&k-turvetta korvaavat biomassat, lyhytkiertoenergiakasvit)	CAP/kansallinen tuki Kehittämishankkeet
	<i>Laaditaan turvepeltojen käytön tiekartta</i>	
	<i>Edistetään säättösalaajitusta sekä muut vedenpinnan sääntelyn keinoja</i> <i>Otetaan käyttöön vettämis- ja hoito tuki</i>	CAP/kansallinen
SUOMETSIEN ILMASTOKESTÄVÄ KÄYTTÖ	Jatketaan suometsien tuhkalannoituksen tukea	Kansallinen tuki, METKA
	Kehitetään ja edistetään peitteistä kasvatusta suometsissä	Neuvonta ja viestintä, kehittäminen
	Tuetaan suometsien kokonaisvaltaista suunnittelua (korvaa kunnostusojitustuen)	Kansallinen tuki, METKA
VALUMA_ALUE-SUUNNITTELU	<i>Valuma-alueen suunnittelu, jossa maa- ja metsätalouden sekä muiden turvemaiden käytön yhteinen tarkastelu</i>	Suunnittelun tuki; catchment co-ordinator/ojitusisännät, tilojen yhteistyö, kehittäminen, neuvonta
MUUT HIILENSIDONTAA JA –VARASTOINTIA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET	Edistetään kivennäismaametsien lannoitusta	Neuvonta/viestintä (lannoitetuotteet, kohteet); hiilimarkkinatoimi
	Jätetään säästö-/lahopuuta talousmetisiin monimuotoisuus- ja ilmastosyistä	Kansallinen tuki, METKA
	Edistetään hiilivarastoja pitkäikäisissä puutuotteissa ja -rakenteissa	Edistäminen/ohjelmat, julkiset hankinnat
POIKKILEIKKAAVAT TOIMENPITEET	<i>Edistetään hiilen sidonnan ja varastoinnin markkinoita sekä kannustimia (ml. hiiliviljely)</i>	Tietopohjan parantaminen, pilotit, kehityksen luominen (kaksoislaskenta/rekisterit)
	<i>kehittäminen, neuvonta ja osaaminen, teknologia, tutkimus ja innovaatio, koordinaatio, seuranta</i>	

Kori 3: Edelleen kehitettävät ja myöhemmin päätettävät lisätoimenpiteet, esim.

- Hiili-euro-ohjelman pohjalta maatalousmaiden toimenpiteiden mahdollinen täsmennys
- Kasvatusmetsien kasvattaminen tiheämpänä
- Hiiltä sitovan viljelyn edistäminen (CAP; kansalliset toimet)
  - Hiilen sidonnan parantaminen viljelytoimilla (esim. kevennetty muokkaus, viljelykierrot, kerääjäkasvit jne.) ja erilaisilla maanparannusaineilla
  - Nurmen käytön edistäminen (ml. markkinat)
    - mm. VN_TEAS KeBIO hanke (biokaasu)
  - Peltometsäviljely
- Suonpohjien kestävä jatkokäyttö
  - Ehkäistään suonpohjien siirtymistä viljelykäyttöön (maankäytönmuutosmaksu?)
  - Hankkeiden (TuiJa, UUSISUO, Merlin, JälkiHiili, SystemeHiili) tulosten pohjalta jatkotoimet
- Kehittämisen- ja TI-hankkeiden tulokset ja muu tutkimustoiminta → arvioidaan 2024/25 ja linjataan mahdollisesta jatkotoimista

Alustavia kuvauksia toimenpiteistä

METSÄKADON EHKÄISY; säilytetään metsäpinta-alaa

- EU:n metsäkatosäädös ja sen toimeenpano pellonraivauksen vähentämiseksi
- Edistetään peltojen kiinteistörakenteen kehittämistä (Peltojen kiinteistörakenteen kehittämisohjelma: tilusjärjestelyjen rahoitus, maapankkitoiminta) (2022-)
- Ehkäistään metsän raivaamista rakennetuksi maaksi, energiainfraksi etc.: alueidenkäytön suunnittelu, vaikutusarviointien (mm. YVA) parantaminen (2022-)
- Vuoden 202x jälkeen valmistellaan ja otetaan käyttöön maankäytönmuutosmaksu kaikelle maankäytölle / tai lupajärjestelmä
  - Arvioitava vaikuttaisiko maksun tai luvan käyttöönotto Suomen riskiluokitukseen metsäkatosäädöksen toimeenpanossa

METSITYS; lisätään metsäpinta-alaa

- Jatketaan joutoalueiden metsitystukea vuoden 2023 jälkeen
  - Metsitystuen arviointi vuonna 2022/23
- Laajennetaan metsitystukea myös huonotuottoisille pelloille
  - Kohteiden valinta tarjouskilpailun perusteella (paras ilmastovaikutus)

Alustavia kuvauksia toimenpiteistä

Lisätään kosteaviljelyä (ml. huonotuottoisten peltojen vettä ilmastokosteikoiksi) (2022-2030)

- Lisätään kosteaviljelyä ja palautetaan huonotuottoisia, paksuturpeisia turvepeltoja ilmastokosteikoksi
  - CAP / kansallinen tuki, tarjouskilpailu
- Edistetään kosteikkoviljelykasvien toimintamalleja, markkinoita, erikoiskasvien tuotantoa
  - Erityisesti kasvu/kuiviketurvetta korvaavat, kosteaviljellyt biomassat (ruokohelpi, järviruoko) ja lyhytkiertoviljellyt energiakasvit (paju)
  - Kehittämishankkeita
- Edistetään säätösaloitusta sekä muut vedenpinnan säätelyn keinoja (CAP/kansallinen)
- Luodaan ja otetaan käyttöön vettä- ja hoitotuki

Hiisi_jatkohanke
HERO-selvitys

Laaditaan turvepeltojen käytön tiekartta (2023-2024)

Turvataan turvepeltojen tuotantokykyä, vähennetään päästöjä, turvepeltojen käytön hyväksyttävyyden parantaminen

- Turvepeltojen viljelyn kohdekohtaiset täsmäratkaisut
  - Tunnistetaan erilaiset turvepellot ja niiden ominaispiirteet, lisätään kohdekohtaista tietoa ja neuvontaa soveltuvimman viljelykäytänteen ja viljelyteknisen ratkaisun löytämiseksi.
- Tietopohjan ja vaikutusarviontien vahvistaminen ja niiden hyödyntäminen toimenpiteiden kohdentamisessa

Alustavia kuvauksia toimenpiteistä

Jatketaan suometsien tuhkalannoituksen tukea vuoden 2023 jälkeen

Lisätään kasvua ja tuottoa, parannetaan ojitusinvestointien (ojien kunnostus) tarkoituksenmukaisuutta

- Ohjauskeino: METKA

Kehitetään ja edistetään peitteistä kasvatusta suometsissä (2023 –)

Vähennetään päästöjä, parannetaan ojien kunnostusten tarkoituksenmukaisuutta, lisätään suometsien käsittelyn vaihtoehtoja metsänomistajille,

- Tavoite: Rehevissä korvissa 30 prosenttia hakkuista peitteisen metsänkasvatuksen menetelmillä
- Ohjauskeino: informaatio-ohjaus, neuvonta ja viestintä + osaaminen

Tuetaan suometsien kokonaisvaltaista suunnittelua (korvaa kunnostusojitustuen) (2023 –)

Optimoidaan puuston kasvu/tuottavuus, ojien kunnostustarve sekä päästöjen vähentäminen

- Metsätalouden kannustinjärjestelmän muuttaminen; tukea kohdennetaan suometsien kokonaissuunnitteluun (ojien kunnostus, puuston käsittely, tuhkalannoitus, vesiensuojeluratkaisut, ilmasto- ja monimuotoisuusvaikutukset).
- Ohjauskeino: METKA (suunnittelutuki) + neuvonta ja koulutus/osaaminen

Alustavia kuvauksia toimenpiteistä

Edistetään kivennäismaametsien lannoitusta (2023-)

Lisätään puuston kasvua/tuottoa ja hiilensidontaa

- Ohjauskeino: Informaatio-ohjaus (soveltuvat kohteet, lannoitetuotteet, käytännöt)
- [Mahdollinen hiilimarkkinatoimi jatkossa]
- [Ukrainan sota vaikuttanee lannoitteiden saatavuuteen ja hintaan → kannattavuus muuttuu]

Jätetään säästö/lahopuuta talousmetsiin monimuotoisuus- ja ilmastosyistä

Parannetaan metsien monimuotoisuutta sekä lisätään talousmetsien hiilivarastoa

- Ohjauskeino: Informaatio-ohjaus; METKA (korvaus säästöpuun jättämisestä) v. 2023 -
- Kohdennetaan pienvesistöjen/puronvarsien yms. kohteille monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjen yhdistämiseksi

Edistetään hiilivarastoja pitkäikäisissä puutuotteissa ja -rakenteissa (2022 -)

Lisätään puun käyttöä rakentamisessa ja muissa pitkäikäisissä puutuotteissa, ylläpidetään ja lisätään hiilivarastoa

- Ohjauskeino: informaatio-ohjaus, puurakentamisen ohjelmat, julkinen rakentaminen/hankinnat

Alustavia kuvauksia toimenpiteistä

Hiilen sidonnan ja varastoinnin markkinoiden sekä kannustimien edistäminen (2022-2024)

Edistetään ilmastotoimien rahoituspohjan laajentamista, parannetaan hiilimarkkinatoimien luotettavuutta (kuluttajasuoja), parannetaan ilmastotoimien vaikutuksien/vaikuttavuuden todentamista

- Tietopohjan parantaminen ja kokeilutoiminta (pilotit) sekä ohjausympäristön kehittäminen (esim. kaksoislaskenta/rekisteri)
- EU:n ohjauskehityksen valmistelu: hiiliviljely (2021) ja hiilisertifiointi (2022)
- Hiilimarkkinoiden ja hiiliviljelyn jatkoaskeleet ed. perusteella

Muut poikkileikkaavat toimet

- Kannustinjärjestelmät: METKA, CAP, CAPpost27
- Hanketoiminta
- Osaaminen ja koulutus
- Teknologia; kohdekohtaisen tiedon kehittäminen ja hyödyntäminen maankäytön/viljelyn päätöksissä
- Tutkimus ja innovaatio
- Seuranta